

1. Medicine of emergency situations : textbook / V. V. Chaplyk [et al.]. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2012. – 344 p. : il.

2. Бадюк М. І. Організація медичного забезпечення військ : підруч. для студентів вищ. мед. (фармацевт.) навч. закл. освіти України III–IV рівнів акредитації / М. І. Бадюк, В. В. Солярник, В. П. Токарчук ; ред. М. І. Бадюк ; Укр. військ.-мед. акад. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Київ : Леся, 2014. – 492 с. : іл.

Анотація: У підручнику висвітлюються основні питання організації медичного забезпечення Збройних Сил України з врахуванням сучасних досягнень військової та військово-медичної науки. Окремі глави присвячені організації лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у військах. Більш детально розглянуті питання організації розшуку, надання першої медичної допомоги та евакуації поранених і хворих з поля бою; організації роботи медичної роти механізованої (танкової) бригади. Вперше подано основи організації медичного забезпечення українського миротворчого контингенту. Підручник призначений для студентів вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації.

3. Вказівки з воєнно-польової хірургії / С. А. Асланян [та ін.] ; ред.: Я. Л. Заруцький, А. А. Шудрак ; Військ.-мед. департамент. – Київ : Чалчинська Н. В., 2014. – 400 с.

Анотація: Вказівки з воєнно-польової хірургії відображають спеціальні науково обґрунтовані положення щодо діагностики та лікування сучасної бойової хірургічної травми, призначені для забезпечення єдності хірургічної тактики, послідовності та наступності в наданні медичної допомоги пораненим та ураженим на етапах медичної евакуації. Вказівки з воєнно-польової хірургії розроблені колективом науково-педагогічних працівників кафедри військової хірургії Української військово-медичної академії у співробітництві з головними фахівцями МО України, призначені для медичного складу Збройних сил України та інших силових відомств.

4. Левченко О. Є. Небезпечні хімічні речовини. Аварії на хімічно небезпечних об'єктах : навч. посіб. / О. Є. Левченко, В. І. Сагло ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Укр. військ.-мед. акад., 2014. – 196 с.

Анотація: У посібнику розглянуті питання про сучасні класифікації небезпечних хімічних речовин, хімічно небезпечні об'єкти та аварії на них, дано токсикологічну характеристику найбільш поширених небезпечних хімічних речовин. Наведено медико-тактичну характеристику вогнищ ураження, принципи оцінки хімічної обстановки. Описані обов'язки медичної служби, інших служб, що залучаються до ліквідації наслідків аварії та організація надання медичної допомоги і лікування. Посібник розрахований на студентів, лікарів-інтернів та слухачів вищих медичних навчальних закладів і закладів післядипломної освіти.

5. Довідник оперативних розрахунків медичної служби Збройних Сил України : навч.-метод. посіб. / О. Ю. Булах [та ін.] ; ред.: В. Б. Андронатій, Ю. Ф. Клівенко ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Чалчинська Н. В., 2015. – 320 с.

Анотація: Метою розробки Довідника оперативних розрахунків медичної служби ЗС України (далі – Довідника) є висвітлення основних етапів планування медичного забезпечення військ (сил) в різних умовах їх застосування у воєнних конфліктах та в надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру.

Довідник розроблено на підставі даних, отриманих під час заходів оперативної підготовки з органами управління медичної служби ЗС України за участі фахівців ВМД МО України, НДІ ПВМ ЗС України, УВМА, ЦВМУ ЗС України. З метою якісного наукового аналізу оперативної обстановки та моделювання розрахунків потреби в силах і засобах медичної служби для медичного забезпечення військ (сил), крім прийнятих методик, рекомендується залучати дані літературних джерел, які ґрунтуються на досвіді організації медичного забезпечення військ в сучасних воєнних конфліктах. Ознакою підготовки ЗС України в сучасних умовах є наближення до міжнародних стандартів, тому матеріали розділів Довідника викладені у порівнянні з аналогічними розділами, прийнятими в країнах Альянсу. Довідник може бути корисним для керівного складу медичної служби усіх рівнів під час прийняття рішення і планування медичного забезпечення застосування військ (сил), а також для фахівців медичної служби в якості навчального посібника та науковців при виконанні наукових досліджень.

6. Невідкладна військова хірургія : [посібник] : присвяч. військ. лікарям / Ін-т Бордена (США) ; ред.: В. Чаплик, П. Олійник, А. Цегельський ; пер. з англ. А. Кордіяк [та ін.]. – 4-те амер. перекл. і випр. вид. : укр. вид. – Київ : Наш формат, 2015. – 540 с. : іл.

Анотація: Своєчасне та якісне надання хірургічної допомоги є однією з головних умов збереження життя та профілактики важких ускладнень у поранених в умовах бойової діяльності військ. Лікарі, які захищають незалежність, суверенитет і територіальну цілісність України, надають медичну допомогу

пораненим в антитерористичній операції, застосовують методи воєнно-польової хірургії. Тридцять шість розділів посібника підготовлено фахівцями Науково-дослідного центру американської військової медицини Інституту Бордена, докладно описують діагностику та особливості лікування травм різних систем та анатомічних ділянок людського організму, правила сортування та евакуації поранених тощо. Посібник оперує найновішими науковими медичними даними (останнє видання вийшло у 2013 р.) й опирається на реальний бойовий досвід, здобутий армією США під час нещодавніх конфліктів в Афганістані та Іраку. Ознайомлення з досвідом військових хірургів США буде корисною для військових хірургів та організаторів військово-медичного забезпечення ЗСУ

7. Невідкладна військова хірургія : [посібник] : присвяч. військ. лікарям / Ін-т Бордена (США) ; ред.: В. Чаплик, П. Олійник, А. Цегельський ; пер. з англ. А. Кордіяк [та ін.]. – 4-те амер. перекл. і випр. вид. : укр. вид. – Львів : Наутітус, 2015. – 504 с. : іл.

8. Організація медичного забезпечення військ (сил) у різних клімато-географічних умовах : навч. посіб. / А. С. Котуза [та ін.] ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Чалчинська Н. В., 2015. – 232 с.

Анотація: Висвітлено особливості організації медичного забезпечення військ (сил) у різних клімато-географічних і погодних умовах. Розраховано на слухачів Української військово-медичної академії, викладачів кафедр медицини катастроф і військової медицини, а також широке коло лікарів-організаторів військової охорони здоров'я різних рівнів, у тому числі офіцерів медичної служби Збройних Сил України, а також дані зазначеного посібника можна використовувати в системі професійної підготовки офіцерів медичної служби Збройних Сил України й усіх військових формувань держави.

9. Організація медичного забезпечення збройних сил європейських держав : навч. посіб. / М. І. Бадюк [та ін.] ; Укр. військ.-мед. акад., каф. організації мед. забезпечення збройних сил. – Київ : Чалчинська Н. В., 2015. – 104 с.

Анотація: Підготовка даного посібника обумовлена відсутністю сучасних підручників та навчальних посібників, які висвітлювали б питання організації медичного забезпечення збройних сил суміжних з Україною країн та деяких провідних європейських держав, використовуючи іноземну медичну термінологію, що надзвичайно актуально під час реформування Збройних Сил

України. Використання даного навчального посібника у навчально-виховному та педагогічному процесі на кафедрі організації медичного забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії дозволить значно підвищити ефективність викладання основ курсу іноземної медичної термінології. Навчальний посібник розрахований на слухачів факультету підготовки військових лікарів та факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії, також може використовуватись в системі професійної підготовки офіцерів медичної служби Збройних Сил України.

10. Організація роботи медичного пункту військової частини на мирний час : навч. посіб. / М. І. Бадюк [та ін.] ; Укр. військ.-мед. акад., каф. організації мед. забезпечення збройних сил. – Київ : Чалчинська Н. В., 2015. – 108 с.

Анотація: Підготовка даного навчального посібника обумовлена відсутністю достатньої кількості положень та настанов щодо особливостей функціонування та організації роботи медичного пункту військової частини на мирний час. Використання даних методичних рекомендацій у практичній діяльності, а також у навчально-виховному та педагогічному процесі на кафедрі організації медичного

забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії і на кафедрах медицини катастроф та військової медицини вищих медичних навчальних закладів України дозволить в подальшому суттєво підвищити ефективність функціонування медичного пункту військової частини мирного часу, а також поглибити теоретичні знання слухачів УВМА із вищезазначених питань.

11. Стандарт підготовки І-СТ-3. Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини / М-во оборони України ; розроб.: М. І. Бадюк [та ін.]. – Вид. 2-ге. – Київ : Леся, 2015. – 148 с.

Анотація: Стандарт підготовки передбачено для застосування Міністерством оборони України та Збройними Силами України, іншими військовими формуваннями. Він може бути застосований в установах, закладах та організаціях усіх форм власності, що здійснюють підготовку (навчання) військовозобов'язаних та допризовників.

12. Світличний Е. В. Ультразвукова діагностика травми та її ускладнень : навч. посіб. / Е. В. Світличний, О. І. Гречаник ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : [б. в.], 2016. – 215 с. : іл.

Анотація: Навчальний посібник розроблений відповідно до програми підготовки та перепідготовки фахівців з ультразвукової діагностики Української військово-медичної академії. Основну увагу надано ультразвуковій діагностиці пошкоджень внаслідок поранень і травм органів грудної клітки, черевної порожнини, заочеревинного простору, судин. Розглянуті питання діагностики ранніх і пізніх інфекційних та неінфекційних ускладнень відповідно до перебігу травматичної хвороби, використання методів інтервенційної сонографії. В ознайомчому обсязі розкриті організаційні питання обстеження та надання допомоги пораненим під час військових дій і локальних збройних конфліктів. Посібник розрахований на слухачів Української військово-медичної академії, фахівців з ультразвукової діагностики.

13. Військова токсикологія, радіологія, медичний захист : підручник / О. Є. Левченко [та ін.] ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Чалчинська Н. В., 2017. – 788 с.

Анотація: У підручнику розглядаються питання, що стосуються токсикології бойових та сильнодіючих отруйних речовин, характеристики дії іонізуючого випромінювання на організм людини, радіаційних уражень при дії ядерної зброї, при ядерних аваріях, описано складові елементи державної системи захисту особового складу збройних сил від хімічних і радіаційних факторів масового ураження мирного і воєнного часу. Матеріал підручника дозволяє вивчити медичні засоби захисту, опанувати організацію і проведення заходів захисту, засвоїти особливості роботи медичної служби при застосуванні хімічної і ядерної зброї, а також в умовах техногенних хімічних і радіаційних аварій. Підручник розрахований на студентів вищих медичних навчальних закладів та лікарів-інтернів, лікарів-слухачів закладів післядипломної медичної освіти.

14. Воєнно-польова терапія : підруч. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. (ф-тів) післядип. освіти / Г. В. Осьодло [та ін.] ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Чалчинська Н. В., 2017. – 620 с. – (Бібліотека військового лікаря).

Анотація: У підручнику, який підготовлено відповідно до навчальних програм з воєнно-польової терапії, висвітлено основні положення теорії та практичної діяльності лікаря-терапевта при бойовій терапевтичній патології внаслідок збройних конфліктів та надзвичайних ситуацій мирного часу. Особливу увагу приділено хворобам внутрішніх органів при пораненнях та ураженнях (променевих, токсичних, біологічних). Наведено основні поняття бойової психічної травми. Описано види та рівні реорганізації в умовах проведення АТО.

15. Виноград Н. О. Військова епідеміологія : навч. посіб. / Н. О. Виноград, З. П. Васишин, Л. П. Козак. – Київ : Медицина, 2018. – 184 с.

Анотація: Навчальний посібник для проведення практичних занять з військової епідеміології для студентів V курсу медичного факультету складено згідно з додатком до програми навчальної дисципліни «Епідеміологія» щодо вивчення студентами питань військової медицини та медицини катастроф, затвердженого 26 серпня 2014 року, та навчальних планів і програм циклів факультетів післядипломної освіти, з урахуванням вимог кваліфікаційних характеристик і стандартів освіти, на основі нормативно-директивних матеріалів МОЗ, МОН та МО України. У посібнику стисло викладено основи військової епідеміології та підходи до організації та проведення профілактичних і протиепідемічних заходів у військах у мирний час і особливі періоди, зокрема в

разі використання противником біологічної зброї. Видання ілюстроване схемами, таблицями. Кожний розділ, окрім інформаційного блоку, містить питання для самоконтролю, тестові завдання і ситуаційні задачі, що дає змогу оцінювати ступінь засвоєння навчального матеріалу. Для студентів медичних закладів вищої освіти, навчальних закладів післядипломної освіти.

16. Воєнно-польова хірургія : підруч. для студентів закл. вищ. освіти з мед. спеціальностями / ред.: В. Є. Корік, С. А. Жидков, В. Г. Богдан. – Київ : Центр учб. літ., 2018. – 352 с.

Анотація: Матеріали підручника відображають досвід військових медиків у воєнних конфліктах кінця ХХ і початку ХХІ ст., а також при ліквідації різних катастроф і стихійних лих. Підручник містить основні відомості з воєнно-польової хірургії і цілком відповідає програмі навчання студентів у вищих медичних навчальних закладах і програмі підготовки офіцерів медичної служби запасу. Особливу увагу приділено питанням сучасної бойової хірургічної травми та її ускладненням. Подано принципи діагностики і лікування вогнепальних і мінно-вибухових поранень різної локалізації. Організація надання медичної допомоги пораненим і потерпілим представлена відповідно до сучасної структури медичної служби Збройних Сил.

17. Воєнно-польова хірургія : практ. і навч. посіб. для військ. лікарів та лікарів системи ОЗ / Я. Л. Заруцький [та ін.] ; ред.: Я. Л. Заруцький, В. Я. Білий ; М-во оборони України, МОЗ України. – Київ : Фенікс, 2018. – 552 с.

Анотація: «Воєнно-польова хірургія» є методологічним продовженням «Вказівок з воєнно-польової хірургії» (2014), підручника «Воєнно-польова хірургія» (2016). Праця приурочена до 25-річчя кафедри воєнної хірургії Української воєнно-медичної академії, яка є опорною для вищих медичних навчальних закладів М ОЗ України. Відповідає потребам практичних лікарів, які надають медичну допомогу в умовах бойових дій і надзвичайних ситуацій мирного часу як керівництво для дій, а також програмам з воєнно-польової хірургії та навчальним завданням підготовки слухачів Української воєнно-медичної академії, лікарів-інтернів, слухачів факультетів підвищення кваліфікації лікарів. Рекомендована як практичний і навчальний посібник для військових лікарів та лікарів системи охорони здоров'я України.

18. Екстрена медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів : навч. посіб. / М. І. Бадюк [та ін.] ; ред. М. І. Бадюк ; Укр. військ.-мед. акад. – Київ : Чалчинська Н. В., 2018. – 204 с.

Анотація: В навчальному посібнику вперше в Україні висвітлюються основні аспекти надання екстреної медичної допомоги військовослужбовцям в бойових умовах. Наведено алгоритми і протоколи екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі в умовах збройного конфлікту, для розробки яких використано стандарти НАТО, зокрема AMedP – 24 (STANAG 2549) та окремі медико-технологічні документи Міністерства охорони здоров'я України. Навчальний посібник укладений відповідно до вимог Примірної програми модулю «Медична допомога пораненим на догоспітальному етапі» для здобувачів другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за військово-обліковими спеціальностями. Навчальний посібник призначений для громадян України, які вивчають військову підготовку за програмою офіцерів запасу медичної служби на кафедрах Української воєнно-медичної академії і кафедрах медицини катастроф та воєнної медицини вищих медичних навчальних закладів України. Алгоритми і протоколи екстреної медичної допомоги військовослужбовцям можуть використовуватись у практичній роботі лікарів та медичного персоналу військових частин сил оборони України при наданні медичної допомоги пораненим на догоспітальному етапі як у повсякденній діяльності військ, так і в бойових умовах.

19. Патоморфоз вогнепальних ран м'яких тканин : [монографія] / В. І. Цимбалюк [та ін.] ; ред. В. І. Цимбалюк [та ін.]. – Харків : Колегіум, 2018. – 176 с.

Анотація: Монографія присвячена актуальній проблемі клінічної медицини, а саме хірургії ушкоджень – патоморфологічним змінам м'яких тканин при сучасних вогнепальних пораненнях у процесі хірургічних обробок, місцевого лікування (оперативного та консервативного), що оснований на власному досвіді участі в бойових діях під час надання хірургічної допомоги бійцям Збройних Сил України. Ілюстрації відображають зіставлені макроскопічні та мікроскопічні зміни процесів репарації та регенерації в м'яких тканинах, продемонстровані зміни в динаміці ранового процесу. Монографія рекомендована для лікарів-фахівців: хірургів, травматологів, патологоанатомів, судово-медичних експертів, лікарів-інтернів, студентів медичних вузів.

20. Бойова травма серця, грудної аорти та магістральних судин кінцівок : посібник / [В. В. Лазоришинець та ін.] ; під заг. ред. акад. НАМН України, чл.-кор. НАН України, д-ра мед. наук, проф. Цимбалюка В. І. ; Нац. акад. мед. наук України, Терноп. НМУ ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2019. – 428 с.

Анотація: У посібнику детально висвітлено особливості вогнепальних поранень, епідеміологію, патофізіологію, діагностику та лікування закритої й відкритої травм серця, специфічні ускладнення, які виникають при пораненнях грудної клітки з ураженням судин. Особлива увага приділена хірургічному лікуванню травми серця, в тому числі на високоспеціалізованому рівні надання медичної допомоги, особливостям анестезіологічної та післяопераційної підтримки і психологічній реабілітації перших годин. Значна увага приділена висвітленню патофізіології й балістики бойових травм магістральних судин кінцівок, діагностиці й веденню пацієнтів з таким пораненням. Описані операційні доступи до магістральних артерій і вен кінцівок, хірургічні та фармакологічні методи лікування, можливі ускладнення, а також супровід після виписки зі стаціонару. Видання призначене для лікарів-хірургів, інтернів, широкого кола спеціалістів охорони здоров'я.

21. Акушерсько-гінекологічна допомога та збереження репродуктивного здоров'я жінок в умовах збройного конфлікту : монографія / Ю. Г. Антипкін [та ін.] ; ред. В. І. Цимбалюк. – Львів : [б. в.], 2020. – 160 с.

Анотація: Колективна монографія присвячена вирішенню актуальної наукової проблеми щодо акушерсько-гінекологічної допомоги та збереження репродуктивного здоров'я у жінок в умовах збройного конфлікту. Розвиток цього напрямку вимагає цілісного уявлення про здоров'я жінок, що проходять військову службу та з числа внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, висвічуються особливості захворюваності серед жінок – військовослужбовців, надання їм медичної допомоги, тендерні аспекти впливу умов військової служби та перебування у зоні бойових дій на їх психологічний стан. Питання про становлення та інволюцію репродуктивної функції у жінок з огляду на стрес-асоційований характер розладів репродуктивного здоров'я і досі залишається відкритим, а розробка підходів до їх профілактики потребує врахування комплексного впливу факторів воєнного середовища ще на етапі підготовки жінок до військової служби. Монографія висвітлює ці питання і позначає основні шляхи вирішення наявних проблем. Ця праця буде корисною у практичній роботі лікарів-гінекологів та інших фахівців амбулаторно-поліклінічної, госпітальної та санаторно-курортної ланки.

22. Бойчак М. П. Нариси з історії української військової терапії / М. П. Бойчак. – Київ : АртЕк, 2020. –

Кн. 1: Українська медицина у період історії нового часу. – 542 с.

Кн. 2: Внесок українських терапевтів у розвиток військової терапії у роки Другої світової війни. – 514 с.

Кн. 3: Військова терапія після Другої світової війни і в роки незалежності України. – 360 с.

Анотація: «Українська медицина у період історії нового часу» — перша книга трилогії «Нариси з історії української військової терапії», що охоплює значний історичний період розвитку української медицини, у тому числі військової, від середньовіччя до Другої світової війни на теренах колишньої Російської імперії та Радянського Союзу, які вели майже постійні війни. Показано внесок українських вчених у становлення елементів військової терапії, як складової військової медицини, у мирний та воєнний час, діяльність яких і сьогодні висвітлюється як вчених російських чи радянських. Книга адресована майбутнім військовим лікарям.

23. Халмурадов Б. Д. Медицина надзвичайних ситуацій : підручник / Б. Д. Халмурадов, П. Б. Волянський ; Нац. авіац. ун-т. – Київ : Центр учбової літ., 2020. – 208 с.

Анотація: У підручнику наведено загально прийняті підходи, що застосовуються при наданні домедичної допомоги в надзвичайних ситуаціях. Виствітлено медико-тактичну характеристику надзвичайних ситуацій. Представлено стислий опис анатомії та фізіології людини, що сприяє кращому опануванню дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій». Підручник призначено для студентів вищих навчальних закладів, напряму підготовки «Цивільна безпека», «Пожежна безпека», а також для викладачів цієї дисципліни. Може бути корисним керівному та командно-начальницькому складу аварійно-рятувальних служб об'єктів економіки при підготовці та проведенні відповідних занять з підлеглими.

24. Виноград Н. О. Військова епідеміологія : навч. посіб. / Н. О. Виноград, З. П. Василюшин, Л. П. Козак. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Медицина, 2021. – 184 с.

25. Лікування травм кінцівок. Під час катастроф та конфліктів / Alan Kay [та ін.] ; пер. К. Romanenko [та ін.] ; АО Trauma Ukraine. – [Б. м. : б. в.], 2021?. – 160 с. : іл.

Анотація: Метою перекладу цього посібника українською є забезпечення невідкладної освітньої підтримки українських лікарів. Розділи книги будуть опубліковані українською окремо та послідовно, у порядку терміновості, щойно вони стануть доступними для публікації, щоб якнайшвидше надати вкрай необхідну інформацію. Додаткові розділи будуть опубліковано, щойно буде завершено їх переклад.

26. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни: теорія і практика : монографія / В. І. Цимбалюк [та ін.] ; ред. В. І. Цимбалюк. – Київ : Медицина, 2021. – 254 с.

Анотація: У монографії висвітлено проблеми розбудови системи охорони психічного здоров'я в Збройних силах України, організації психіатричної, наркологічної, медико-психологічної, а також волонтерської допомоги. Розкрито актуальні питання сфери психічного здоров'я учасників бойових дій на Сході України. Зокрема описано вплив чинників бойового середовища на військовослужбовців, клініко-психологічні характеристики посттравматичного стресового розладу, аддиктивні розлади, суїцидальні випадки, контузії та постконтузійний синдром. Наведено програму комплексної диференційованої терапії ПТСР у військовослужбовців. Особливу увагу приділено психологічній корекції порушень здоров'я сім'ї учасників бойових дій. Для студентів, магістрів, лікарів-інтернів медичних закладів вищої освіти України.

27. Діагностика, сортування, профілактика та лікування гострої променевої хвороби в умовах воєнного стану та бойових дій : метод. вказівки / Нац. наук. центр радіац. медицини, Головний військ. клініч. госпіталь, Укр. військ.-мед. акад. ; уклад В. І. Цимбалюк ; уклад. Д. А. Базика [та ін.]. – Київ, 2022. – 25 с.

Анотація: Методичні вказівки щодо діагностики, сортування, лікування та профілактики при радіаційних ураженнях створені на основі власного та кращого світового досвіду сучасної радіаційної медицини з метою надання лікарям чітких алгоритмів щодо діагностики, сортування та лікування уражених іонізуючим опроміненням у разі застосування країною-агресором російською федерацією ядерної зброї, а також аварії на ядерних об'єктах України в умовах ведення бойових дій і надзвичайних ситуаціях природного чи техногенного характеру. Надання відповідної допомоги є основним завданням та професійним обов'язком військових та цивільних закладів охорони здоров'я. Ця допомога постраждалим включає розпізнавання впливу іонізуючого опромінення, проведення діагностики, сортування та лікування уражених.

28. Посібник з тактичної бойової допомоги потерпілим: уроки та передовий досвід / пер. укр. К. Трінус. – Київ, 2022. – 130 с.

Анотація: Розробник методів та пристроїв для діагностики та лікування запаморочень і головокружінь, болів Голови, неврозів, станів після контузії та акустичної травми. Серед важливих досягнень — значний відсоток повного одужання від мігрені. За розробки нагороджений «Медаллю імені К. Е. Циолковського», медаллю «Лідер України», орденом Української технологічної академії «За заслуги», неодноразово згаданий у «Who is who in the World» «One hundred Leaders of Progress».

Статті в науковій періодиці

1. Актуальні питання медичного захисту військовослужбовців Збройних сил України від бойових отруйних речовин / Л. А. Устінова [та ін.] // Медицина невідклад. станів. – 2019. – № 8. – С. 82–90.
2. Волянський О. М. Проблемофокусована реабілітація військовослужбовців з вогнепальними пораненнями кінцівок / О. М. Волянський, А. Ю. Кіх // Медицина болю. – 2018. – Т. 3, № 2 (Додаток 1: Реабілітаційна медицина). – С. 17.
3. Гайда І. М. Особливості структури та перебігу сучасної бойової травми у військовослужбовців Збройних Сил України / І. М. Гайда, М. І. Бадюк, Ю. І. Сушко // Патологія. – 2018. – Т. 15, № 1. – С. 73–76.
4. Гур'єв С. О. Сучасний стан проблеми хірургічної допомоги військовослужбовцям внаслідок сучасних бойових дій на етапах медичної допомоги / С. О. Гур'єв, П. В. Танасієнко, І. П. Марцинковський // Biomedical and Biosocial Anthropology. – 2017. – № 29. – С. 228–232.
5. Данілевська Н. В. Етіопатогенетичні та нозоструктуральні складові порушень сну у військовослужбовців – учасників АТО / Н. В. Данілевська // Мед. психологія. – 2017. – Т. 12, № 4. – С. 38–40.
6. Данілевська Н. В. Особливості структурних компонентів психологічної підтримки госпіталізованих військовослужбовців, які брали участь в АТО / Н. В. Данілевська // Мед. психологія. – 2018. – Т. 13, № 1. – С. 10–13.
7. Епідеміологія вогнепальних ушкоджень хребта в Харківському регіоні під час військових дій на Сході України / В. О. Радченко [та ін.] // Ортопедия, травматология и протезирование. – 2016. – № 3. – С. 5–10.
8. Клініко-епідеміологічні характеристики постраждалих унаслідок АТО на сході України, яким було надано допомогу на догоспітальному (тактичному) та ранньому госпітальному етапі / С. О. Гур'єв [та ін.] // Травма. – 2018. – Т. 19, № 2. – С. 20–23.
9. Кочін І. В. Особливості медико-санітарних втрат і організації екстреної медичної допомоги населенню та військовослужбовцям в зоні проведення антитерористичної операції / І. В. Кочін // Медицина невідклад. станів. – 2015. – № 6. – С. 44–51.
10. Купріненко О. В. Реабілітація і профілактика медіального великогомілкового стрес-синдрому у військовослужбовців / О. В. Купріненко, К. А. Тимрук-Скоропад. – Електрон. текст. дані // Art of Medicine. – 2023. – № 2. – С. 224–233.
11. Кушнір В. О. Перспективи скринінгу новоутворень шкіри у військовослужбовців ЗСУ / В. О. Кушнір // Укр. журн. дерматології, венерології, косметології. – 2020. – № 3. – С. 93–98.
12. Лищишин М. З. Стан та перспективи розвитку військової стоматології в Україні / М. З. Лищишин, В. В. Коваленко // Мед. перспективи. – 2020. – Т. 25, № 1. – С. 9–17.
13. Мазуренко О. В. Тактична медицина як основна складова екстреної медичної допомоги при проведенні антитерористичних операцій / О. В. Мазуренко, Г. Г. Роцін, В. О. Волошин // Медицина невідклад. станів. – 2014. – № 8. – С. 96–99.
14. Маркова М. В. Інформаційно-психологічна війна: медико-психологічні наслідки та стратегії протидії / М. В. Маркова // Проблеми безперерв. мед. освіти та науки. – 2016. – № 4. – С. 6–10.
15. Надання медичної допомоги військовослужбовцям і цивільному населенню в клінічних установах Національної академії медичних наук України під час АТО/ООС / В. І. Цимбалюк [та ін.] // Мед. перспективи. – 2020. – Т. 25, № 3. – С. 40–49.
16. Невідкладні стани військовослужбовців з хірургічною бойовою травмою / М. І. Бадюк [та ін.] // Клініч. хірургія. – 2018. – Т. 85, № 11. – С. 49–52.

17. Нові підходи до надання допомоги хворим хірургічного профілю в умовах пандемії «COVID-19» на базі Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону / В. О. Шапринський [та ін.] // Вісн. Вінниц. нац. мед. ун-ту. – 2021. – Т. 25, № 1. – С. 132–137.
18. Організація етапної реабілітації військовослужбовців з вогнепальними дефектами м'яких тканин на рівнях надання медичної допомоги / К. Д. Бабов [та ін.] // Мед. перспективи. – 2021. – Т. 26, № 4. – С. 188–195.
19. Осадчий О. Відновлювальна хірургія у практиці військових і цивільних медиків: сучасні досягнення / О. Осадчий // Укр. мед. часопис. – 2018. – № 1. – С. 44–47.
20. Особливості локалізації негоспітальної пневмонії у військовослужбовців, які лікувалися у Національному військово-медичному клінічному центрі «ГВКГ» / В. І. Трихліб [та ін.] // Інфекц. хвороби. – 2016. – № 3. – С. 58–65.
21. Подовження професійного довголіття хворих на артеріальну гіпертензію військовослужбовців – учасників сучасних збройних конфліктів / А. А. Воронко [та ін.] // Сімейна медицина. – 2023. – № 1. – С. 28–34.
22. Полякова О. В. Досвід медичної евакуації тяжкопоранених та хворих із зони проведення антитерористичної операції військовими лікарями Дніпропетровського шпиталю / О. В. Полякова, О. Ю. Сорокіна, Ю. Д. Ухач // Медицина невідклад. станів. – 2016. – № 4. – С. 215.
23. Потапов Ю. О. Ефективність дистанційної форми навчання на післядипломному рівні освіти під час військового стану в Україні / Ю. О. Потапов // Вісник Вінницького нац. мед. ун-ту. – 2023. – Т. 27, № 1. – С. 106–109.
24. Сайко О. В. Гіпносугестивна терапія нічного енурезу у військовослужбовців, які захворіли в зоні збройного конфлікту під час проведення антитерористичної операції / О. В. Сайко, М. П. Лучкевич, І. Є. Гайда // Медицина невідклад. станів. – 2017. – № 2. – С. 123–127.
25. Сайко О. В. Клініко-неврологічні особливості судинної патології головного мозку у військовослужбовців, евакуйованих із зони проведення Операції об'єднаних сил / О. В. Сайко // Медицина невідклад. станів. – 2019. – № 8. – С. 95–100.
26. Сайко О. В. Неврологічна симптоматика в гострому періоді струсу мозку на етапі медичної евакуації з військово-мобільного госпіталю / О. В. Сайко // Міжнар. неврол. журн. – 2018. – № 2. – С. 19–25.
27. Сайко О. В. Особливості перебігу гострого періоду струсу головного мозку, отриманого військовослужбовцями в зоні проведення антитерористичної операції / О. В. Сайко // Медицина невідклад. станів. – 2016. – № 6. – С. 65–71.
28. Слесаренко Ю. О. Особливості діагностики та лікування негоспітальної пневмонії на етапах медичної евакуації у військовослужбовців Збройних Сил України, які проходять військову службу в зоні проведення антитерористичної операції / Ю. О. Слесаренко // Укр. мед. часопис. – 2018. – Т. 2, № 1. – С. 42–44.
29. Стеблюк В. В. Організація медико-психологічної допомоги військовослужбовцям збройних сил України / В. В. Стеблюк, А. В. Швець, К. В. Проноза-Стеблюк // Мед. психологія. – 2019. – Т. 14, № 3. – С. 79–84.
30. Стрес як загальна медико-соціальна проблема в умовах військової агресії // Укр. мед. часопис. – 2015. – № 1. – С. 11–12.
31. Сучасні аспекти динаміки ендокринної патології серед військовослужбовців ЗС України / Р. М. Січінава [та ін.] // Вісн. проблем біології і медицини. – 2014. – Т. 3, № 3. – С. 192–195.
32. Сучасні підходи до реабілітації військовослужбовців з вогнепальними поліструктурними пораненнями верхньої кінцівки / І. В. Рой [та ін.] // Клініч. хірургія. – 2019. – Т. 86, № 5. – С. 34–38.

33. Тарасенко В. О. Дослідження фізико-хімічних показників крему комплексної дії для лікування ранового процесу поранених військовослужбовців / В. О. Тарасенко, Л. Л. Давтян // Актуал. питання фармацевт. і мед. науки та практики. – 2018. – Т. 11, № 1. – С. 69–73.
34. Ткачук І. М. Оцінка ефективності комплексного підходу до оптимізації лікування артеріальної гіпертензії у військовослужбовців – учасників антитерористичної операції / І. М. Ткачук // Здобутки клініч. і експеримент. медицини. – 2017. – № 4. – С. 100–103.
35. Ткачук І. М. Удосконалення педагогічного процесу задля підвищення якості профілактики серцево-судинних захворювань у військовослужбовців / І. М. Ткачук // Проблеми без перерв. мед. освіти та науки. – 2016. – № 4. С. 11–16.
36. Трохимчук В. В. Проблеми та перспективи медичного забезпечення військовослужбовців, хворих на COVID-19, в умовах медичного страхування / В. В. Трохимчук, І. О. Панкратов // Фармацевтичний журнал. – 2023. – Т. 78, № 3. – С. 30–38.
37. Чорна В. В. Сучасні вимоги до нутрієнтного складу харчування та стану продовольчого забезпечення військовослужбовців збройних сил України / В. В. Чорна, Н. О. Крупка, У. Б. Лотоцька-Дудик // Вісник Вінницького нац. мед. ун-ту. – 2023. – Т. 27, № 2. – С. 313–318.
38. Шекера О. Організація лікувально-евакуаційного забезпечення військ під час надзвичайних ситуацій соціально-політичного та воєнного характеру / О. Шекера // Управління закл. охорони здоров'я. – 2016. – № 1. – С. 34–50.
39. Шматенко О. П. Нормативні підходи у медикаментозному забезпеченні постраждалих військовослужбовців із торакоабдомінальною травмою / О. П. Шматенко, В. В. Трохимчук, А. М. Соломенний // Фармацевт. журн. – 2015. – № 1. – С. 3–6.